

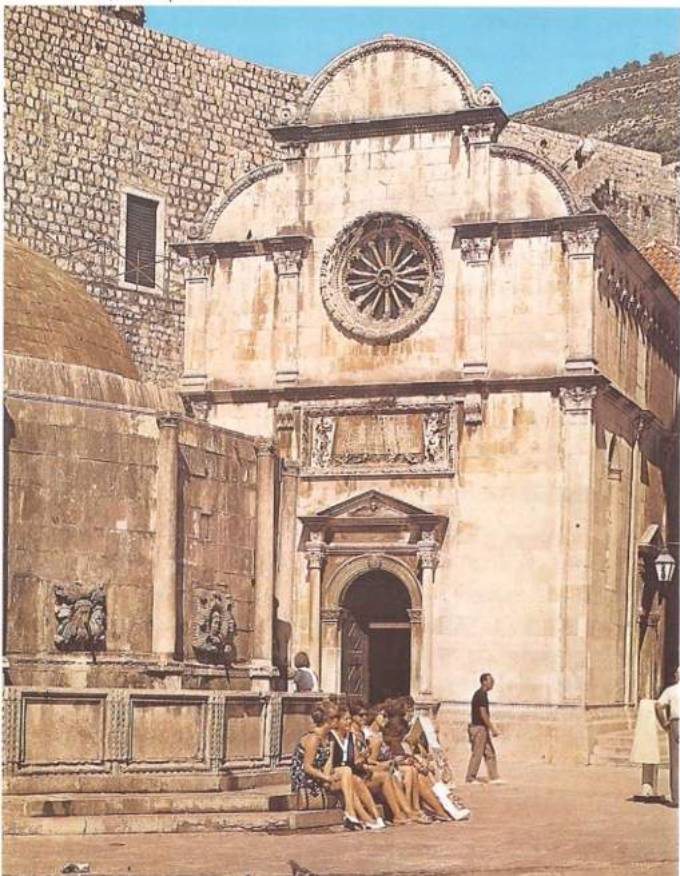
M. ANDRIJIĆ, zvonik korčulanske katedrale

ANDREOTTI, Paolo, tal. graditelj (XVII. st.). Upravljaio je prvom fazom gradnje dubrovačke katedrale, po projektu A. Buffalinija. U Dubrovnik je došao nakon ugovora sklopljenoga 1671. s dubrovačkim diplomatom S. Gradićem. God. 1675. odlazi u Rim odakle se, usprkos nastojanjima Senata, više nije vratio.

LIT.: K. Prijatelj, Dokumenti za historiju dubrovačke barokne arhitekture, Tkalčićev zbornik, II, Zagreb 1958. K. Plj.

ANDRIĆ, Ivo, književnik (Travnik, 10. X. 1892 — Beograd, 13. III. 1975). Doktorirao pov. znanosti u Grazu (1924). Zanimao se za slikarstvo; prvi prikaz izložbe objavljuje već 1914. u »Hrvatskom pokretu«, dva

P. ANDRIJIĆ, Sveti Spas u Dubrovniku

eseja o F. Goyi u Srpskom književnom glasniku (Beograd, 1929, 1935). U nedovršenu romanu *Omer paša Latas* obrađuje lik hrv. slikara V. Karasa. Njegov pristup umj. djelu je poetsko-psihološki. — Od 1945. bavi se isključivo književnošću. Nobelovu nagradu za književnost dobio 1961.

BIBL.: Hrvatska izložba, Hrvatski pokret, 1914, 68; *Pismo iz Krakova, Tri izložbe*, ibid., 1914, 106, 134, 158 i 197; *Goya*, Zagreb — Ljubljana — Beograd 1974. R.

ANDRIĆ, Vicko (Vinko), graditelj i konzervator (Trogir, 12. III. 1793 — Split, 15. I. 1866). Nakon završena liceja u Zadru studira 1812—16. u Rimu na Akademiji di San Luca, koju vodi A. Canova. Kao inženjer Uprave javnih gradnja (Split), regulira u Dalmaciji vode (Neretva, Cetina) i močvare, projektira ceste i mostove te preuređuje splitski lazaret za zatvore. Njegovi planovi uređenja podruma Dioklecijanove palače, restauracije Dioklecijanova mauzoleja, Dioklecijanova vodovoda, šibenske katedrale i kazališta u Splitu nisu ostvareni. Od njegovih projekata izvedeno je samo uređenje groblja s klasicističkim paviljonom na Sustipanu u Splitu. God. 1854—64. bio je konzervator splitskoga i zadarskoga okruga. Sudjelovao je u iskapanjima i zaštiti arheoloških starina u Solinu. Odgojen u duhu klasicizma, A. se kao konzervator zalagao za purifikaciju i rekonstrukciju antičkih građevina.

BIBL.: *Illustrazione ai progetti Carrara, Andrich, Clochiati...*, Zadar 1851.

LIT.: C. Fisković, Stara splitska kazališta, Split 1947. — D. Kečkemet, Projekt arh. Vicka Andrića za uređenje pročelja i podruma Dioklecijanove palače, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 1976—77, 2—3. — I. Matejčić, Vicko Andrić, arhitekt i konzervator (katalog), Split 1993. D. Kt.

ANDRIĆ, Vjekoslav, slikar (Šibenik, 17. I. 1832 — 19. VIII. 1854). Učio kod F. Salghetti-Driolija u Zadru. God. 1852. dobiva stipendiju za studij na bečkoj, a 1853. na venec. Akademiji. Od njegovih radova očuvala se samo oltarna slika Sv. Nikole u crkvi Sv. Nikole u Rogoznici.

LIT.: K. Prijatelj, Šibenski slikar Vjekoslav Andrić, Bulletin JAZU, 1962, 1—2.

ANDRIJ, pop glagoljaš, pisar glagoljskoga kodeksa *Novljanski blagdanar* (Arhiv HAZU, IV a 99), prijevoda blagdanskijh propovijedi (*Sermones de sanctis*) poljskoga dominikanca Peregrinusa iz XIV. st. Kodeks, dovršen u Novom Vinodolskom 1506, odlikuje se kaligrafiranim poluustavnim pismom. Rubrike i polikromirane inicijale izveo je u kodeksu i »fratar Stipan z otoka krčkoga«.

LIT.: J. Vrana, Hrvatskoglagoljski blagdanar, Rad JAZU, 1951, 285. — V. Štefanić, glagoljski rukopisi JAZU, 1969, 1, str. 219—223 (navedena starija literatura). B. F.

ANDRIJA DESIN, zadarski protomajstor, djeluje 1355—94. Izradio nacрте za apsidu crkve Sv. Mihovila u Zadru (graditelj Pavao Vanucijev iz Sulmone), crkvu Sv. Katarine u Zadru (graditelj Nikola Arbusijanić), kulu u tvrđavi Sv. Mihovila na Ugljanu (graditelji Grgur i Bilša Bilšić) i palaču zadarskoga trgovca Nikole Mihovilova.

LIT.: C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 14. — E. Hilje, Novi podaci o djelatnosti zadarskih graditelja na zadarskom otočju u 14. i 15. stoljeću, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1992, 30 (17). E. Hi.

ANDRIJA IZ FERMA, minijaturist (XIV. st.). Uresio inicijalima *Graduale romanum* (Kaptolska biblioteka, Trogir). Na minijaturi *Silazak Kristov* zabilježena je 1372. god. i potpis: »Maister Andreas de Firmo«.

LIT.: H. Folnesics, Die illuminierten Handschriften in Dalmatien, Leipzig 1917. — C. Fisković, La Romagna, le Marche, Venezia e la Dalmazia nell'arte dei tempi di Dante, Atti della Giornata internazionale di studio per il VII centenario, Faenza 1965, str. 77.

ANDRIJA IZ KRKA, graditelj (XIII. st.). Sagradio zvonik opatijske crkve Sv. Lucije kraj Jurandvora na Krku. Natpis: »Magister Andreas me fecit«.

LIT.: B. Fučić, Izvještaj o radovima u Jurandvoru kraj Baške na otoku Krku godine 1955. i 1957, Ljetopis JAZU, 1960, 64.

ANDRIJIĆI, obitelj graditelja i klesara iz Korčule (XV—XVI. st.). Utemeljitelj loze je *Andrija Marković* (spominje se od 1438), sin majstora *Marka* iz obitelji *Miličevića*, također kamenarskih obrtnika. Potomci usvajaju prezime *Andrijić*, učinivši ga poznatim u dalm. umjetnosti. Međusobno surađuju na zajedničkim poslovima, povezuju se s drugim majstorima i pomoćnicima na gradnji javnih i privatnih zdanja. Sinovi su Andrije Markovića *Vlahuša* — *Blaž*, *Marko* i *Jerko*.

Marko Andrijić (Korčula, sred. XV. st. — ?, oko 1507) u Dubrovniku oko 1470. osniva kamenarsku radionicu u kojoj radi i za naručioce iz Venecije i Mantove. Od 1474. gradi kapelu Sv. Vicka u dominikanskom samostanu po nacrtu B. Graziana. Istodobno izrađuje dijelove mosta na Pilama, 1475. okvir gradskih vrata u luci, a za Knežev dvor stubište s ogradom. U Korčuli nakon 1480. dovršava zvonik katedrale s kićenom

ložom i kupolnom lanternom, gradi kulu Revelin i gradske zidine te biva imenovan gradskim protomagistrom. God. 1485. radi svoje remek-djelo: u katedrali kleše ciborij glavnoga oltara s prizorima *Navještenja*, koji svjedoči o njegovoj privrženosti gotičkim predajama, ali i vladanju novim renesansnim stilom. Nakon toga, u istome duhu radi opremu za dubrovački samostan Apostola i projektira zvonik franjevačkoga samostana u Hvaru, čiju je gradnju završio njegov brat *Vlahuša* — *Blaž* (spominje se 1468 — 1516), koji zajedno s *Jerko* n (1487 — 1518) kleše stilsku opremu za novoizgrađene privatne kuće, crkve i javne zgrade. Sinovi su Marka Andrijića *Petar*, *Josip* i *Andrija*.

Petar Andrijić (spominje se od 1492. u Korčuli, do 1553. u Dubrovniku) uči zanat u obiteljskoj radionici, a potom samostalno ugovara poslove s privatnicima i državnom upravom u Dubrovniku. Od 1520. radi popravke na oba kata dvorišnih arkada Kneževa dvora. Istodobno dovršava oplatu dvorišta Divone po projektu P. Miličevića. U Dubrovniku se 1520. obvezao podignuti pročelje crkve Sv. Spasa; pri gradnji kao projektant i građevinski poduzetnik uključuje u rad svoju braću i ostale klesare s Korčule. Ta je crkva s kasnorenesansnim pročeljem i gotičkom konstrukcijom unutrašnjosti najbolje Petrovo ostvarenje. God. 1526. u Stonu uređuje solane, a u Dubrovniku izrađuje nosač s dekorativnim dijelovima na gradskoj loži. Za vlasteline Buniće izrađuje krunu zdenca s grbovima i kasnogotičku kapelu na terasi ljetnikovca u Batahovini (1532) a do 1537. obradio je arhit. plastiku u stilu visoke renesanse na crkvi Blagovijesti kraj vrata od Ploča. U Hvaru mu se pripisuju dvije kapele (1536 — 38) sa sjev. strane franjevačke crkve. — *Andrija Markov* (djeluje 1511 — 32) i *Frane Jerkov* (djeluje 1507 — 23) pojavljuju se kao izvođači jednostavnih klesarskih poslova ili voditelji kamenoloma, dok *Nikola Blažev* (djeluje 1512 — 53) radi na renesansnim pregradnjama samostana na Lokrumu, na dubrovačkoj crkvi Sv. Roka i na pročelnom trijemu Divone. *Josip Markov* (1503 — 47) stupa u službu Dubrovačke Republike, podiže javne objekte, gradsku žitnicu, obnavlja Knežev dvor te sudjeluje na gradnji Divone i utvrda na Pločama. *Nikola Franov* i *Ivan Josipov* radili su do kraja XVI. st. u Dubrovniku, a s njima se gasu umjetničke predaje u obitelji koje se tek povremeno obnavljaju u Korčuli s radom sitnoslikara *Kuzme Andrijića* (kraj XVIII. st.).

Djelujući uglavnom u Dubrovniku, vezani sa zavičajnom Korčulom kao žarištem kamenarske proizvodnje, A. čine jezgru tzv. dubrovačko-korčulanske graditeljske i klesarske škole. Građeci vrhunske spomenike naše gotičko-renesansne arhitekture dopunili su tipološko bogatstvo cjelina i različitih oblikovnih pojedinosti. Najveće su pak zasluge imali na održavanju kontinuiranoga umjetničkoga izraza koji je učvrstio kulturno jedinstvo hrv. primorskih krajeva.

LIT.: *C. Fisković*, Korčulanska katedrala, Zagreb 1939. — *Isti*, Naši graditelji i kipari XV i XVI st. u Dubrovniku, Zagreb 1947. — *V. Foretić*, Podrijetlo porodice korčulanskih kamenara Andrijića, Peristil, 1960, 3. — *D. Domančić*, Reljef N. Fiorentina u Hvaru, Prilozi — Dalmacija, 1960. — *I. Fisković*, Kulturno-umjetnička prošlost Pelješkog kanala, Split 1972.

I. Fis.

ANDRIJ IZ KOTORA, graditelj (XVI. st.) iz Kotora Vinodolskoga (selo iznad Crikvenice). S majstorom Perom iz Omišlja započeo 1533, a dovršio 1536. gradnju renesansnoga zvonika crkve *Uznesenja Marijina* u Omišlju na otoku Krku (glag. natpis nad ulazom u zvonik).

ANDROVIĆ, Nikola (Nicolo), ljekarnik i fotograf (Herceg-Novi, 5. I. 1824 — Zadar, 4. III. 1895). Diplomirao farmaciju na Sveučilištu u Padovi 1849. Fotografiskim radom započeo u Herceg-Novom. Od 1869. djelovao u Zadru gdje je vodio i fotografski atelje. Portretirao je sudionike Dalmatinskoga sabora 1870. U suradnji s fotografom M. Goldsteinom izradio je foto-monografiju o putovanju cara Franje Josipa I. po Dalmaciji 1875 (24 fotografije većinom reportažnoga karaktera, i tekst na hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku) koja se ubraja u najranije foto-monografije i najranije foto-reportaže u Hrvatskoj.

LIT.: *N. Grčević*, Rana fotografija u Zadru, Zadarska revija, 1978, 2—3. — *Isti*, Fotografija devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj, Zagreb 1981.

N. Gč.

ANDRUŠKO, iluminator (XV. st.). God. 1419. dubrovački svećenik Nikola Milogostić od njega oporučno naručuje misal za oltar Sv. Križa u dubrovačkoj katedrali.

LIT.: *C. Fisković*, Dubrovački sitnoslikari, Prilozi — Dalmacija, 1950, str. 8.

ANDEL, Mladen, arhitekt (Zagreb, 16. X. 1944 — Udbina, 26. VII. 1980). Diplomirao na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu 1968. Projektirao predškolske i školske ustanove: dječje jaslice (1971) i stacionar za prihvata djece »Stjepan Flajpan« (1974) u Zagrebu, dječju ustanovu u

M. ANDEL, srednjoškolski centar u Malome Lošinj

Novom Travniku (1972), dječji vrtić u Biogradu na moru (1973), srednjoškolski centar u Malom Lošinj (1971), eksperimentalnu osnovnu školu u Raskrižju kraj Delnica (1977). S R. Tajderom razrađuje sustav racionalnog planiranja i projektiranja predškolskih ustanova (komponibilni sustav »Megas«) kojim omogućuje stvaranje velikih kapaciteta na malim gradskim lokacijama: dječje ustanove Srednjaci II (1977) i Gajnice III (1978) u Zagrebu i dječji vrtić u Obrovu (1979). Anđelova se arhitektura odlikuje istraživanjem prostornih struktura i narativno-simboličkim oblikovanjem arhit. elemenata, što je posebno uočljivo na obiteljskim zgradama (kuća Matić u Kraljevcu kraj Čakovca, 1976).

LIT.: *A. Pasinović*, Stacionar za prihvata djece »Stjepan Flajpan« u Zagrebu, ČIP, 1975, 263. — »Megas« komponibilni sistem predškolskih ustanova, Arhitektura, 1979, 170. — *R. Tajder*, M. Anđel 1944 — 1980, ČIP, 1980, 332. J. M. M.

ANDELIĆ, Pavao, arheolog i povjesničar (Sultici kraj Konjica, 29. II. 1920 — Sarajevo, 7. VIII. 1985). Završio je Pravni fakultet u Zagrebu i Filozofski fakultet u Sarajevu. Doktorirao u Beogradu 1972. Od 1955. radio u Zemaljskome muzeju u Sarajevu. Istraživao srednjovj. bosanske utvrđene gradove i sakralne spomenike; pisao o općim problemima kulturne povijesti. Važnija arh. istraživanja vodio na ostacima vladarskih dvorova u Bobovcu i Kraljevoj Sutjesci, na krunidbenoj i grobnoj crkvi bosanskih vladara u Milima (Arnautovići) kraj Visokog, na crkvi Sv. Luke u Jajcu i dr.

BIBL.: *Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine*, Sarajevo 1970; *Bobovac i Kraljeva Sutjeska, stolna mjesta bosanskih vladara u XIV i XV stoljeću*, Sarajevo 1973; *Historijski spomenici Konjica i okoline*, Konjic 1975. R.

ANDEO LOVROV ZADRANIN, graditelj u Dubrovniku (XIV. st.). Sin graditelja Lovre iz Zadra i brat graditelja Nikole, Jurja i Petra, koji su djelovali u Dubrovniku i Kotoru. Spominje se u Dubrovniku 1339—68. gdje od 1348. vodi gradnju crkve Sv. Vlaha.

LIT.: *C. Fisković*, Zadarski majstori u Dubrovniku tokom 14. stoljeća, Anali — Dubrovnik, 1953, str. 400. — *Isti*, Prvi poznati dubrovački graditelji, Dubrovnik 1955, str. 88—89.

ANGELI RADOVANI, Frano Branko, slikar (Ston, 22. I. 1878 — Zagreb, 24. I. 1962). Slikarstvo je studirao u Veneciji (1899—1901) i u Beču (1904—1908). God. 1909—12. živio u Milanu; 1915. politički je emigrant u Londonu. Bio je profesor crtanja u Zagrebu 1921—25. i u Vukovaru 1929—32. Prve crteže i ilustracije objavio je 1901. u listu »Prosvjeta« u Zagrebu i u almanahu jugoslav. studenata »Sloboda« u Grazu. U to vrijeme počeo se baviti karikaturom. Bio je lik. urednik lista »Neue Glühlichter« u Beču 1907—12. U Milanu je uređivao književno-satirički tjednik »Diogenes« 1910. Napisao je dramu *Damjan Juda* (1907) a u rukopisu je ostavio prijevod Danteova *Pakla* i dopunu Gundulićeva *Osmana*. Njegove *Ode slavenstvu* preveo je na talijanski futurist F. T. Marinetti (1909). I sâm se bavio prevodenjem (E. Zola, A. Daudet, Ch. Nodier). U Zagrebu je uređivao humoristički tjednik »Koprive« (1913, 1914). Slikao je portrete i pejzaže, bavio se ilustracijom i grafičkim oblikovanjem. Samostalno je izlagao u Londonu (1916) i u